

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

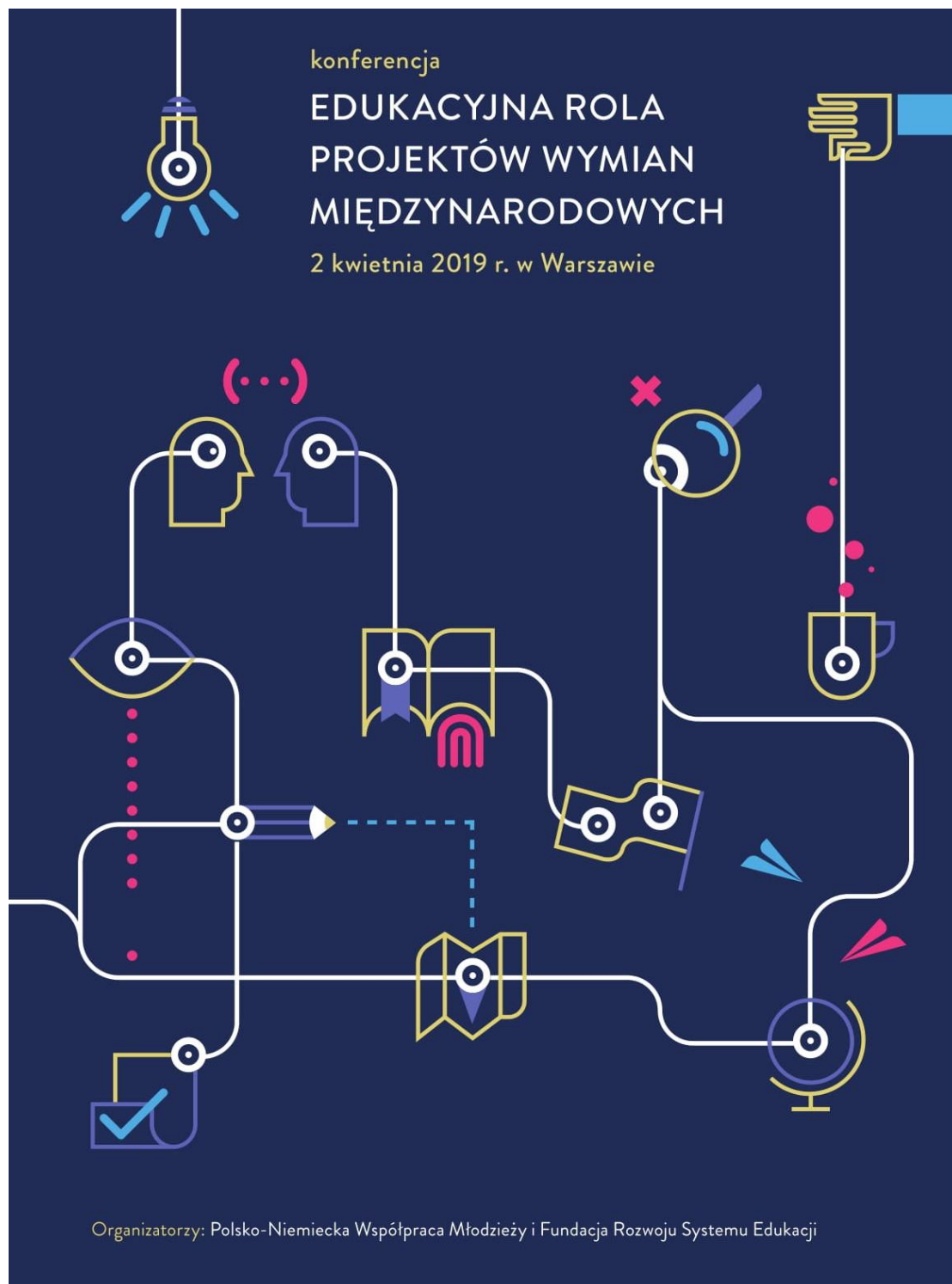

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

konferencja

EDUKACYJNA ROLA PROJEKTÓW WYMIAN MIĘDZYNARODOWYCH

2 kwietnia 2019 r. w Warszawie

Organizatorzy: Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży i Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

REKOMENDACJE

I WYNIKI PRAC W GRUPACH

Spis treści

1.	Idea konferencji „Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych”	2
2.	Teza główna i rekomendacje	3
3.	Wyniki konferencji – inspiracje i wnioski z dyskusji poszczególnych grup. Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych:	
3.1.	Dyrektorzy szkół	4
3.2.	Nauczyciele	5
3.3.	Instytucje kształcące i szkolące nauczycieli	6
3.4.	Instytucje wspierające wymiany młodzieży	6
3.5.	Jednostki samorządu terytorialnego (JST), euroregiony	7
3.6.	Kuratoria oświaty i Ministerstwo Edukacji Narodowej	8
4.	Organizatorzy konferencji	9

1. Idea konferencji

„Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych”

Jak pokazują doroczne badania Zespołu Analityczno-Badawczego Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) prowadzone we współpracy z siecią Narodowych Agencji Erasmus+, prawie 90% uczestników projektów wymiany międzynarodowej rozwinęło dzięki niej kompetencje miękkie – m.in. wzmocniło umiejętności interpersonalne, efektywniej pracuje w zespole, lepiej odnajduje się w nowych sytuacjach.

Międzynarodowa wymiana młodzieży bez wątpienia odgrywa ważną rolę edukacyjną, która znacznie wykracza poza możliwość podnoszenia kompetencji językowych podczas zagranicznego wyjazdu.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) oraz Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) – czołowe instytucje wspierające międzynarodowe projekty kształceniowe w polskich szkołach i placówkach oświatowych – dostrzegają potrzebę systemowego wzmocnienia międzynarodowej szkolnej wymiany młodzieży. Pierwszym wspólnym wydarzeniem zorganizowanym w tym celu była ogólnopolska konferencja „Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych”, która odbyła się w Warszawie 2 kwietnia 2019 r. pod patronatem Minister Edukacji Narodowej.

W ramach konferencji, w gronie osób i instytucji kształtujących pracę polskich szkół, podjęliśmy próbę zdiagnozowania potrzeb, możliwości oraz trudności związanych z prowadzeniem szkolnych wymian młodzieży, a także zastanawialiśmy się, w jaki sposób projekty międzynarodowe zakotwiczyć w procesie edukacji i uczynić łatwiej dostępnymi dla uczniów.

Konferencja zgromadziła blisko 120 przedstawicieli całego środowiska związanego z systemem edukacji: władz oświatowych, organów prowadzących szkoły, instytucji kształcących nauczycieli i pedagogów, organizacji wspierających projekty wymian, podmiotów działających w obszarze edukacji pozaformalnej, a przede wszystkim dyrektorów szkół i nauczycieli.

Głównym punktem programu konferencji była praca w grupach, podzielona na dwie części. W pierwszej, w mieszanym gronie, uczestnicy analizowali aktualną kondycję wymian szkolnych, wskazując najważniejsze przeszkody w ich rozwoju, formułując uwagi, a następnie adresując je do określonych środowisk związanych z polską oświatą, które mają wpływ na wymianę. W drugiej części, w podziale na grupy „branżowe” (por. kolejne rozdziały tego opracowania), uczestnicy starali się odpowiedzieć na formułowane wobec nich prośby.

Spotkanie i dialog praktyków wymiany oraz przedstawicieli instytucji mających wpływ na pracę szkół przyniosło niezwykle bogaty plon w postaci inspiracji, wniosków i konkretnych rozwiązań, które, w ramach kompetencji danego środowiska, mogłyby wesprzeć rozwój wymian szkolnych.

Na kolejnych stronach prezentujemy wypracowane tezy i rekomendacje, a także potrzeby i uwagi sformułowane podczas prac w grupach, bez ingerencji w ich istotę merytoryczną. W dalszej perspektywie, w gronie ekspertów i we współpracy z całym środowiskiem polskiej oświaty, pragniemy rozwijać, pogłębiać i konkretyzować zgłoszone pomysły, sukcesywnie tworząc katalog inspiracji oraz dobrych praktyk we wspieraniu międzynarodowych wymian szkolnych.

2. Teza główna i rekomendacje

Na podstawie wyników prac w grupach oraz postulatów zgłoszonych podczas wystąpień plenarnych, jako organizatorzy konferencji wyodrębniliśmy główną **TEZĘ**, którą uważamy za nadrzędną w dalszym rozwoju międzynarodowych programów wymiany młodzieży:

Międzynarodowe projekty wymiany uczniów są cennym elementem kształcenia dzieci oraz młodzieży i jako takie potrzebują systemowego wsparcia.

Podczas konferencji najwięcej uwagi poświęcono praktycznym aspektom organizacji międzynarodowych programów wymian. Zidentyfikowano potrzeby oraz obszary wspierania szkół w celu ich otwarcia na współpracę międzynarodową. Po analizie wyników dyskusji sformułowaliśmy najważniejsze **REKOMENDACJE**, które pomogłyby wzbogacić polski system oświaty o wartości edukacyjne, jakie wynikają z udziału uczniów w międzynarodowych projektach. Oto one:

- **Wzmacnianie w publicznej świadomości edukacyjnej roli międzynarodowej wymiany uczniów.**
- **Komplementarne działania na rzecz propagowania i praktycznego wspierania programów wymian prowadzone przez wszystkie instytucje kształtujące system oświaty.**
- **Informacja o programach międzynarodowych dla uczniów i nauczycieli oraz możliwościach dofinansowania łatwo dostępna we wszystkich instytucjach powiązanych z oświatą.**
- **Elementy edukacji międzykulturowej i zarządzania projektem międzynarodowym częścią systemu kształcenia i dokształcania nauczycieli.**
- **Udział w międzynarodowych programach wymiany możliwy dla każdego ucznia, niezależnie od wyników w nauce, rodzaju szkoły, do której uczęszcza, statusu społecznego czy miejsca zamieszkania.**

3. Wyniki konferencji

– inspiracje i wnioski z dyskusji poszczególnych grup.

Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych

3.1. Dyrektorzy szkół

- Wpisanie współpracy międzynarodowej do programu wychowawczo-dydaktycznego i statutu szkoły, co zakotwiczyłoby wymianę w życiu szkoły, ułatwiło podejmowanie związanych z nią działań, także w środowisku lokalnym i w kontaktach z rodzicami.
- Włączanie rodziców do współpracy przy realizacji projektów wymian (spotkania informacyjne z udziałem rodziców, którzy byli już zaangażowani w wymianę i mogą być jej ambasadorami, angażowanie rodziców jako opiekunów wymiany).
- Udzielanie wymianie (partnerstwu szkół) patronatu dyrekcji szkoły.
- Promowanie wśród grona pedagogicznego właściwego postrzegania wymiany: dla zaangażowanych osób nie jest to czas urlopu, a jednocześnie wymiana wspiera nie tylko naukę języka, powinna zatem budzić zainteresowanie oraz zaangażowanie nauczycieli różnych przedmiotów.
- Zachęcanie nauczycieli do prowadzenia projektów wymian oraz wspieranie ich działań.
- Odciążanie nauczycieli prowadzących wymianę, np. poprzez redukcję liczby dyżurów czy możliwość prowadzenia obserwacji (dawn. hospitacji) w czasie wymiany.
- Bezproblemowe dostosowanie organizacji pracy szkoły w czasie odbywającej się wymiany.
- Docenianie i premiowanie pracy koordynatorów wymian (nagrody dyrektora szkoły, wnioskowanie o nagrody do organu prowadzącego czy kuratora, dodatki motywacyjne).
- Stworzenie procedur/regulaminu, określających zadania oraz odpowiedzialność prawną nauczycieli w związku z prowadzeniem wymiany (na przykład kwestię sprawowania opieki w przypadku zakwaterowania uczniów u rodzin goszczących).
- Zwiększanie prestiżu wymiany w społeczności lokalnej, np. poprzez regularne informowanie o wymianie w gablocie na terenie organu prowadzącego czy kuratorium.
- Włączanie w program wymiany przedstawicieli organu prowadzącego.

Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych

3.2. Nauczyciele

- Uświadamianie grona pedagogicznego o korzyściach płynących z wymiany (zamiast ograniczania komunikatów jedynie do informacji o terminie i programie projektu).
- Aktywizacja całego grona pedagogicznego szkoły, aby organizacja wymiany nie spoczywała na barkach jednej osoby (np. odpowiedzialność różnych nauczycieli za poszczególne dni programu, rotacyjny udział w wymianie zagranicznej).
- Szkolenie rady pedagogicznej na temat wymian międzynarodowych w ramach programu Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli.
- Określenie przejrzystych i sprawiedliwych kryteriów udziału uczniów w wymianie, aby każdy uczeń, niezależnie od wyników w nauce czy statusu majątkowego, mógł uczestniczyć w programie.
- Czynne angażowanie młodzieży w przygotowanie oraz prowadzenie wymiany, w tym badanie jej potrzeb i oczekiwań.
- Stworzenie uczniom, którzy brali udział w wymianie, możliwości nadrobienia zaległości w nauce.
- Uświadamianie rodziców na temat roli i korzyści udziału uczniów w wymianach międzynarodowych (np. w czasie wywiadówek).
- Organizowanie spotkań informacyjnych z rodzicami, którzy byli już zaangażowani w wymianę i mogą się dzielić wiedzą oraz doświadczeniem.
- Angażowanie rodziców w roli współtwórców oraz opiekunów wymian.
- Zapraszanie trenerów PNWM oraz innych specjalistów do udzielenia wsparcia w prowadzeniu wymiany.
- Prowadzenie stałej ewaluacji oraz „banku pomysłów” na projekty i metody.
- Prowadzenie warsztatów edukacji międzykulturowej dla nauczycieli, uczniów oraz rodziców (uwrażliwianie na ideę wymiany).
- Promowanie wymian poprzez organizowanie dnia zagranicznych wymian szkolnych z udziałem szerokiego grona zaproszonych osób (w tym rodziców i władz lokalnych).
- Organizowanie spotkań z uczestnikami poprzednich wymian (są najlepszym źródłem informacji i zachęty dla kolejnych roczników).
- Występowanie o udzielenie wymianie patronatu dyrekcji szkoły.

Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych

3.3. Instytucje kształcące i szkolące nauczycieli

- Wprowadzenie do programu studiów pedagogicznych modułów: edukacja pozaformalna, edukacja międzykulturowa, zarządzanie projektami.
- Promowanie przez Ośrodek Rozwoju Edukacji idei wymian międzynarodowych wśród placówek doskonalenia nauczycieli na poziomie wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym (w tym wprowadzenie do ich oferty szkoleń oraz sylabusów z zakresu realizacji projektów międzynarodowych).
- Uwrażliwianie przyszłych kadr nauczycielskich na edukacyjną wartość wymian szkolnych przez kierowanie studentów na praktyki pedagogiczne do placówek w czasie, gdy odbywają się wymiany (z rekomendacją, aby angażować w nie praktykantów).
- Organizacja szkoleń i webinarów dla nauczycieli-organizatorów wymian; networking.

3.4. Instytucje wspierające wymiany młodzieży

- Stała współpraca instytucji wspierających, samorządów i kuratoriów w celu upowszechniania idei wymian międzynarodowych oraz ich edukacyjnej roli.
- Przeprowadzenie kampanii społecznej popularyzującej korzyści z wymiany.
- Wspieranie w tworzeniu punktów informacyjnych przy kuratoriach oraz stron z ogłoszeniami o dotacjach i szkoleniach z zakresu międzynarodowych wymian szkolnych na portalach internetowych kuratoriów oraz MEN.
- Docieranie z informacją o szkoleniach do odpowiednich osób w regionach. Organizowanie regularnych spotkań informacyjnych na poziomie lokalnym.
- Organizowanie spotkań dla dyrektorów i nauczycieli na temat możliwości pozyskania dofinansowania wymian międzynarodowych (z udziałem grantodawców).
- Promowanie współpracy szkół z partnerskich miast i regionów.
- Promowanie wymiany wśród decydentów (np. poprzez konferencje dobrych praktyk).
- Kierowanie do dyrektorów szkół listów gratulacyjnych dla nauczycieli, z podziękowaniem za organizację projektów wymiany – takie dokumenty pozostają w aktach danego nauczyciela i mogą stanowić podstawę do przyznania nagrody.
- Stworzenie i przyznawanie certyfikatu „szkoły otwartej na świat”, potwierdzającego kompetencje i dobre praktyki w wymianie międzynarodowej.
- Uproszczenie procedur, formularzy i dokumentacji (w tym stosowanie podpowiedzi), określenie jasnych zasad dofinansowania, używanie prostego i przystępnego języka.
- Uproszczenie procedur przy wnioskowaniu o małe środki finansowe.
- Umożliwianie łączenia różnych źródeł finansowania projektów.

Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych

3.5. Jednostki samorządu terytorialnego (JST), euroregiony

- Promowanie międzynarodowej współpracy szkół pomiędzy placówkami z partnerskich gmin, powiatów i regionów (w tym organizowanie seminariów kontaktowych oraz współfinansowanie wymian). Pozwala to ożywić i wypełnić takie partnerstwo treścią.
- Organizowanie konkursów z nagrodami dot. wiedzy o miastach (itp.) partnerskich.
- Przeprowadzenie kampanii popularyzującej wymiany międzynarodowe (film promocyjny, konferencja, warsztaty, szkolenia itp.).
- Promowanie wymian międzynarodowych podczas wydarzeń i świąt danej JST.
- Powołanie koordynatora wymian przy organie prowadzącym szkołę (osoby wspierającej nauczycieli np. w znalezieniu, pozyskaniu i rozliczeniu funduszy; w kwestiach formalnych; informującej o konkursach; organizującej stosowne szkolenia itp.).
- Stworzenie i aktualizowanie bazy kontaktów, dobrych praktyk oraz doświadczeń z realizacji wymian międzynarodowych przez szkoły z danej JST (lokalny networking).
- Stworzenie ogólnodostępnej bazy źródeł dofinansowania projektów wymian.
- Informowanie o konkursach dotacyjnych (terminach, procedurach itd.).
- Wspieranie dyrektorów w czasie absencji nauczycieli-koordynatorów i opiekunów wymian (szczególnie takich osób, którzy łączą etaty w kilku szkołach).
- Uproszczenie procedur przy wnioskowaniu o niewielkie środki finansowe (zgodnie z zasadą: „mały projekt – ograniczone formalności”).
- Stworzenie funduszu szkoleniowego dla nauczycieli (przeznaczonego np. na szkolenia dot. pisania wniosków).
- Pomoc w pozyskaniu sponsorów.
- Wprowadzenie ułatwień w przekazywaniu dotacji bezpośrednio na konto szkoły lub Rady Rodziców (obecne przepisy zobowiązują do przekazywania dotacji dla szkół na konto organu prowadzącego, w związku z czym dalsze transfery wymagają każdorazowo uchwały rady gminy/powiatu, co komplikuje dostęp do środków finansowych, a w rezultacie znacznie utrudnia organizację projektów).
- Stworzenie funduszu (rezerwy celowej) przeznaczonego na sfinansowanie wkładu własnego potrzebnego do organizacji projektu bądź umożliwiającego wypłatę szkole środków na prowadzenie wymiany w oczekiwaniu na grant uzyskany z innych źródeł.
- Uznanie dla osób organizujących wymiany np. w formie dodatku funkcyjnego, „kieszonkowego” (w miarę możliwości uwzględnionego już we wniosku o dotację).
- Wspieranie uczniów, którym sytuacja finansowa utrudnia udział w wymianie.
- Włączenie oferty edukacyjnej międzynarodowych domów spotkań młodzieży do systemu oświaty.

Jak możemy wspierać projekty wymian międzynarodowych

3.6. Kuratoria oświaty i Ministerstwo Edukacji Narodowej

- Wpisanie wymiany międzynarodowej do podstawy programowej (także w kontekście czasu pracy nauczycieli), z podkreśleniem kompetencji – nie tylko językowych – które uczeń zdobywa podczas takich działań.
- Zachęcenie JST stosownym uregulowaniem prawnym do wspierania wymian w zakresie organizacyjnym i finansowym (np. poprzez wyznaczenie w JST osoby kontaktowej ds. współpracy międzynarodowej; koordynowanie działań, tak, aby nauczyciel łączący etaty w dwóch szkołach mógł być oddelegowany na realizację projektu).
- Upoważnienie kuratoriów oświaty do wspierania wymian w zakresie merytorycznym (np. poprzez wyznaczenie w KO osoby kontaktowej ds. współpracy międzynarodowej; organizowanie spotkań informacyjnych i szkoleń poświęconych kwestii wymian).
- Utworzenie jednolitej zakładki na stronach internetowych wszystkich KO, zawierającej uporządkowany zestaw kluczowych informacji o wymianie międzynarodowej: definicja, formy i sposoby organizowania wymiany; prezentacja przykładów dobrych praktyk; ogłoszenia o dotacjach i szkoleniach dla nauczycieli; baza kontaktów do instytucji wspierających/grantodawców itp.
- Umożliwienie publikowania na stronach kuratoriów oświaty informacji także o takich szkoleniach, w których udział wymaga wniesienia symbolicznej opłaty.
- Wzmocnienie działań informacyjnych w dziedzinie wymian międzynarodowych (newsletter, konferencje, warsztaty, spotkania w szkole, prezentacja dobrych praktyk, współpraca z placówkami doskonalenia nauczycieli).
- Oddziaływanie KO na dyrektora szkoły: zachęcanie do powołania szkolnego koordynatora wymian, nawiązywania partnerstw międzynarodowych, przyznawania nauczycielom organizującym wymianę nagród dyrektora.
- Organizowanie konkursów dobrych praktyk z realizacji wymian międzynarodowych.
- Nagradzanie wyróżniających się organizatorów wymian (w różnej dostępnej formie).
- Uznanie zaangażowania nauczycieli w wymianę w wymaganiach awansu zawodowego.

4. Organizatorzy konferencji

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) działa już ponad 25 lat. Inicjatywy, które koordynuje, umożliwiają zdobycie podstawowej lub specjalistycznej wiedzy na ścieżce formalnej, pozaformalnej oraz w praktyce. Pozwalają również rozwijać pasje i działać zarówno w odległych krajach, jak i w społecznościach lokalnych.

FRSE pełni funkcję Narodowej Agencji Programu Erasmus+ na lata 2014–2020, oferując działania w sektorze edukacji szkolnej, zawodowej, dorosłych, młodzieży i szkolnictwa wyższego. Od początku programu wsparcie FRSE uzyskało już ponad 200 tysięcy uczestników.

Równolegle FRSE realizuje europejskie inicjatywy informacyjno-edukacyjne: European Language Label, eTwinning, Eurodesk Polska, Europass, Eurydice i EPALE. Wspiera również współpracę z krajami Wschodu poprzez Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży oraz Centrum Współpracy z Krajami Europy Wschodniej i Kaukazu (SALTO), a także w ramach Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży. FRSE była także operatorem Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego działającego w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) i pełniła funkcję Punktu Kontaktowego Funduszu Stypendialnego SCIEX w Polsce.

FRSE realizuje też Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). W 2018 roku powierzono Fundacji rolę Narodowej Agencji Europejskiego Korpusu Solidarności, programu poświęconemu głównie wolontariatowi, oraz funkcję operatora programu Edukacja finansowanego z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

www.frse.org.pl

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM) umożliwia spotkania i współpracę młodych Polaków i Niemców. Inicjuje, dofinansowuje i merytorycznie wspiera polsko-niemieckie oraz trójstronne projekty. Dotuje działania młodych ludzi tak różnorodne w formie i tematyce, jak różnorodne są ich zainteresowania – od warsztatów teatralnych przez międzyszkolne projekty ekologiczne po mecze hokeja na trawie. Dla organizatorów tych spotkań – nauczycieli, pedagogów, a także animatorów – PNWM przeprowadza szkolenia, konferencje i seminaria oraz wydaje publikacje.

PNWM jest organizacją międzynarodową, którą rządy Polski i Niemiec utworzyły 17 czerwca 1991 roku, równocześnie z podpisaniem traktatu dobrosąsiedzkiego.

Dzięki wsparciu organizacji odbyło się dotąd przeszło 75 tysięcy projektów, w których wzięło udział ponad 3 milionów osób. Rocznie PNWM dotuje średnio 3 tys. programów. Uczestniczy w nich około 100 tys. młodych Polaków i Niemców.

www.pnwm.org

Konferencja „Edukacyjna rola projektów wymian międzynarodowych” odbyła się pod honorowym patronatem Minister Edukacji Narodowej.

Organizatorzy:

Deutsch-Polnisches Jugendwerk
Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Erasmus+

Patronat honorowy:

MINISTER
EDUKACJI
NARODOWEJ